

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทำการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง ซึ่งมีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

การปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 39 เรื่อง กำไรหรือขาดทุนสุทธิสำหรับงวด ข้อผิดพลาดที่สำคัญ และการเปลี่ยนแปลงทางบัญชี ได้ระบุว่าบริษัทจะต้องปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังเมื่อบริษัทพบข้อผิดพลาดที่มีผลกระทบต่องบการเงินของงวดก่อนอย่างเป็นสาระสำคัญจนทำให้งบการเงินที่ได้นำเสนอในงวดก่อน ๆ ขาดความน่าเชื่อถือ หรือเมื่อบริษัทเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีเพื่อให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

วิธีการปรับย้อนหลังและการเปิดเผยข้อมูล

ในการนำวิธีปรับย้อนหลังมาปฏิบัติบริษัทต้องปรับข้อมูลเปรียบเทียบทุกงวดที่นำเสนอในงวดปัจจุบัน เพื่อให้ข้อมูลเปรียบเทียบแสดงเสมือนว่าเหตุการณ์ต่อไปนี้ได้เกิดขึ้น

1. บริษัทได้แก้ไขข้อผิดพลาดที่สำคัญในงวดที่ข้อผิดพลาดนั้นเกิดขึ้น
2. บริษัทได้ใช้นโยบายการบัญชีใหม่มาโดยตลอดตั้งแต่วันที่บริษัทเลือกใช้นโยบาย

การบัญชี

บริษัทต้องนำผลสะสมของข้อผิดพลาดที่สำคัญมาปรับกับกำไรสะสมต้นงวด โดยเริ่มจากงวดที่ถัดจากงวดที่เกิดข้อผิดพลาดและทุกงวดที่นำเสนอต่อ ๆ มา ส่วนในการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีบริษัทต้องนำผลสะสมของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีมาปรับกับกำไรสะสมต้นงวด โดยเริ่มจากงบการเงินงวดแรกที่นำเสนอและทุกงวดต่อ ๆ มา เสมือนว่าบริษัทได้ใช้นโยบายการบัญชีใหม่มาโดยตลอด นอกจากนี้ บริษัทต้องปรับข้อมูลทางการเงินอื่นที่ได้รายงานไว้ในงวดก่อนให้ถูกต้องในงวดปัจจุบัน เช่น สรุปข้อมูลทางการเงินในอดีต โดยที่การปรับข้อมูลเปรียบเทียบให้ถูกต้องมิได้หมายความว่าบริษัทต้องกลับไปแก้ไขงบการเงินซึ่งได้รับการอนุมัติจากผู้ถือหุ้น หรือที่เคยนำเสนอให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว นอกจากนี้หน่วยงานดังกล่าวกำหนดให้บริษัทต้องแก้ไขงบการเงิน

บริษัทต้องเปิดเผยข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ลักษณะและเหตุผลของเหตุการณ์ทางบัญชีที่เกิดขึ้น

2. จำนวนเงินที่นำมาปรับปรุงงบการเงินของทุกงวดที่น่าเสนอ
3. จำนวนผลสะสมของงวดก่อน ๆ ที่ต้องนำมาปรับปรุงกำไรสะสมต้นงวดของงบการเงินทุกงวดที่น่าเสนอ
4. ข้อเท็จจริงที่ว่าข้อมูลเปรียบเทียบได้มีการปรับให้ถูกต้อง หรือข้อเท็จจริงที่บริษัทไม่สามารถปรับข้อมูลเปรียบเทียบให้ถูกต้องได้ในทางปฏิบัติ

ทฤษฎีตัวการและตัวแทน (Agency Theory)

ทฤษฎีนี้มองว่า มนุษย์ทุกคนในองค์กรย่อมมีแรงผลักดันในอันที่จะทำเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้นผู้บริหารหรือฝ่ายจัดการจะพยายามหาหนทางในการสร้างมูลค่าสูงสุดให้กับบริษัทที่ต่อเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าหนทางนั้นเอื้ออำนวยผลประโยชน์ให้กับตนเองด้วย สมมติฐานที่อยู่เบื้องหลังทฤษฎีการเป็นตัวแทนก็คือผู้เป็นเจ้าของบริษัทหรือผู้ถือหุ้นกับตัวผู้บริหารหรือฝ่ายจัดการต่างมีความขัดแย้งทางด้านผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน โดยที่ผู้บริหารหรือฝ่ายจัดการจะสร้างอรรถประโยชน์สูงสุดให้กับตัวเองโดยไม่คำนึงถึงว่าการกระทำเช่นนั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์หรือมั่งคั่งสูงสุดแก่ตัวผู้เป็นเจ้าของบริษัทหรือไม่ (วรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2543)

ลักษณะความสัมพันธ์ในทางธุรกิจมักเป็นความสัมพันธ์กันระหว่างตัวการ (Principal) กับตัวแทน (Agency) กล่าวคือ ตัวการได้ว่าจ้าง โดยจ่ายค่าตอบแทนให้ตัวแทนเข้ามาดำเนินงานให้ตน และตัวแทนจะต้องรายงานผลการดำเนินงาน ฐานะการเงินของบริษัทที่ตนรับผิดชอบพร้อมทั้งส่งมอบผลประโยชน์ให้ตัวการ ดังนั้นผู้บริหารของบริษัทย่อมเลือกวิธีปฏิบัติทางบัญชีที่จะช่วยสร้างอรรถประโยชน์หรือความมั่งคั่งให้กับตนเองสูงสุด ซึ่งก่อให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับการตกแต่งกำไร (Earnings Management)

The Positive Accounting Theory

The Positive Accounting Theory เป็นการอธิบายและคาดการณ์วิธีปฏิบัติทางบัญชีว่าเกิดอะไรขึ้น ทำไมนักบัญชีจึงปฏิบัติเช่นนั้น และส่งผลกระทบต่อฝ่ายต่าง ๆ อย่างไร แนวคิดนี้เป็นที่รู้จักกันว่า “Rochester School” วัตถุประสงค์สำคัญของแนวคิดนี้ เพื่ออธิบายและพยากรณ์ทางเลือกมาตรฐานการบัญชีของฝ่ายบริหาร โดยวิเคราะห์ประโยชน์และต้นทุนของการเปิดเผยข้อมูลข้อมูลต่อบุคคลต่าง ๆ และป็นส่วนทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจ

ตามแนวคิด Positive Accounting Theory ของวัตต์ และซิมเมอร์แมน (Watts & Zimmerman, 1986) ได้แบ่งสมมติฐานออกเป็น 3 สมมติฐาน ได้แก่

1. สมมติฐานการให้ผลตอบแทน (The Bonus Plan Hypothesis) สมมติฐานนี้เป็นการจัดการเกี่ยวกับแผนการให้ผลตอบแทนพิเศษ (Bonus Plan) ของผู้บริหารที่มีผลตอบแทนขึ้นอยู่กับว่าการบริหารงานของพวกเขามีประสิทธิภาพเพียงใด ด้วยเหตุนี้งบการเงินจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวัดผลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร โดยการเปรียบเทียบกับกำไรที่ใช้เป็นเกณฑ์อ้างอิงที่ได้มีการระบุไว้ในสัญญาผลตอบแทนที่ได้ทำไว้กับผู้บริหาร ดังนั้นเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อผู้บริหารสูงสุด ผู้บริหารจึงมีแนวโน้มที่จะรับนโยบายบัญชีที่หละหลวม (Liberal Accounting Policies) มาใช้เพื่อสร้างผลตอบแทนให้กับตนเองสูงขึ้น

อย่างไรก็ตามภายใต้สมมติฐานการให้ผลตอบแทน (The Bonus Plan Hypothesis) ข้างต้น ไม่ได้หมายความว่าผู้บริหารจะต้องมีแรงจูงใจที่จะสร้างกำไรให้สูงขึ้นเสมอไป กล่าวคือ หากตัดเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางบัญชีออกไปแล้ว ในปีใดหากกำไรของบริษัทออกมาต่ำกว่าระดับที่ได้มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายเงิน โบนัส ผู้บริหารย่อมมีแนวโน้มที่จะลดกำไรในปีนั้นลง โดยการรับรู้ผลขาดทุนต่างๆเท่าที่จะเป็นไปได้เพราะพวกเขารู้สึกอยู่แล้วว่าโอกาสที่จะไม่ได้รับเงินโบนัสในปีนั้น ๆ มีสูงมาก ซึ่งก็คือการสร้างพฤติกรรมล้างบาง (Big Bath Behavior) นั่นเอง การสร้างพฤติกรรมล้างบางจะช่วยให้ผู้บริหารได้รับเงิน โบนัสตามที่มุ่งหวังและสร้างกำไรให้สูงขึ้นในปีถัด ๆ มา (Healy, 1985)

ในทำนองเดียวกันในปีใดก็ตามที่กำไรของบริษัทออกมาสูงเกินกว่าระดับสูงสุดที่จะได้รับผลตอบแทนภายใต้สัญญาทำให้ผู้บริหารย่อมไม่มีแรงจูงใจที่จะเพิ่มกำไรให้สูงขึ้นอีกต่อไป พวกเขาเกรงว่ากำไรที่สูงอาจผลักดันให้ต้องมีการทบทวนแก้ไขเกณฑ์วัดผลการปฏิบัติงานในสัญญาเสียใหม่โดยการปรับปรุงให้สูงขึ้นกว่าเดิม ในทางตรงข้ามพวกเขามองว่าการรับรู้ผลขาดทุนทั้งจำนวนในงวดที่เกิดขึ้นกลับเป็นประโยชน์ต่อพวกเขาเสียด้วยซ้ำไป (ตราบเท่าที่กำไรหลังการรับรู้ผลขาดทุนยังคงสูงกว่ากำไรระดับต่ำ สุดที่กำหนดไว้ในสัญญา) แทนที่จะตั้งพักเพื่อรอรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายในปีถัด ๆ ไป

2. สมมติฐานข้อตกลงในสัญญาหนี้ (The Debt Covenant Hypothesis) สมมติฐานนี้กล่าวว่า ผู้ถือหุ้นและผู้เป็นเจ้าของหนี้รายอื่น ๆ ย่อมต้องการให้บริษัทสร้างความเชื่อมั่นว่าจะสามารถจ่ายชำระหนี้คืนและดอกเบี้ยเมื่อครบกำหนด ดังนั้นเพื่อป้องกันความเสี่ยงต่อการผิดนัดชำระหนี้ พวกเขาจึงต้องกำหนดกฎเกณฑ์บางอย่างไว้ในเงื่อนไขของสัญญาเงินกู้เพื่อใช้บังคับบริษัทการจ่ายเงินปันผล การซื้อหุ้นทุนกลับคืน การควบคุมบริษัท การจัดจำหน่ายทรัพย์สิน และการก่อหนี้ใหม่เป็นการเพิ่มเติม ข้อกำหนดต่าง ๆ เหล่านี้มักอยู่ในรูปของจำนวนเงินทางบัญชีและอัตราส่วนทางการเงินนอกจากนี้เงื่อนไขของสัญญาเงินกู้โดยทั่วไปมักกำหนดให้บริษัทจำเป็นต้องดำรงอัตราส่วนทุนหมุนเวียน อัตราความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย ส่วนของผู้ถือหุ้น และตัวแปรอื่น ๆ

ในระดับที่ผู้ให้กู้จะสามารถยอมรับได้ บริษัทที่มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนสูงหรือใกล้ฝ่าฝืนข้อตกลงสัญญาเงินกู้ ผู้บริหารมักจะเลือกวิธีการทางบัญชีที่จะช่วยลดโอกาสที่บริษัทจะฝ่าฝืนเงื่อนไขของสัญญาเงินกู้ (Watts & Zimmerman, 1986) นั่นก็คือบริษัทที่มีอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสูงย่อมมีแนวโน้มที่จะรับวิธีปฏิบัติทางบัญชีที่ช่วยเพิ่มผลกำไรและฐานะของสินทรัพย์ในงวดปัจจุบันมาใช้โดยคำนึงถึงผลเสียที่จะมีต่อกำไรที่จะตามมาในอนาคต เช่น การตัดค่าเสื่อมราคาตามวิธีเส้นตรง (ทั้งนี้โดยมีสมมติฐานว่าการตัดค่าเสื่อมราคาตามวิธีเส้นตรงจะช่วยเพิ่มกำไรให้กับบริษัท) เป็นต้น เนื่องจากข้อตกลงในสัญญาเงินกู้นั้นใช้ตัวเลขในงบการเงินเป็นตัวบ่งชี้ว่ามีการฝ่าฝืนข้อตกลงหรือไม่ โดยเมื่อมีการฝ่าฝืนข้อตกลงในสัญญา (Default) อาจถูกเจ้าหน้าที่เข้าแทรกแซงการบริหารงานหรืออาจพิจารณาเงื่อนไขการให้กู้ใหม่ ซึ่งจะทำให้ต้นทุนของบริษัทเพิ่มขึ้น

3. สมมติฐานต้นทุนทางการเมือง (The Political Cost Hypothesis) สมมติฐานนี้กล่าวว่าเมื่อบริษัทต้องเผชิญกับต้นทุนทางการเมือง คือถ้าทางการเชื่อว่าธุรกิจใดหรืออุตสาหกรรมใดกำลังเอารัดเอาเปรียบสาธารณชนและสร้างกำไรจอมปลอมก็จะต้องเข้าทำการตรวจสอบกำไรว่าสูงเกินกว่าความเป็นจริงหรือไม่ ซึ่งเท่ากับเป็นการสร้างแรงกดดันให้กับบริษัทอื่นที่จะต้องปรับลดราคาสินค้าลงดังเช่นที่เคยเกิดขึ้นแล้วในประเทศสหรัฐอเมริกาในส่วนของอุตสาหกรรมผลิตยาหรือสร้างแรงกดดันให้กับทางการในการออกกฎหมายเกี่ยวกับ Windfall Profits Tax มาบังคับใช้กับอุตสาหกรรมผู้ผลิตน้ำมัน เป็นต้นผู้บริหารของบริษัทย่อมที่แนวโน้มที่จะเลือกนโยบายบัญชีที่จะช่วยลดกำไรลงเพื่อลดความเสี่ยงทางการเมือง (Political Risk) ลง ตัวอย่างเช่น เมื่อปี 2534 บริษัทผู้ผลิตน้ำมันบางแห่งในประเทศสหรัฐอเมริกาปรับลดกำไรลง (ในขณะที่ระดับราคาน้ำมันมีการปรับตัวขึ้นไปสูงอันเป็นผลพวงมาจากวิกฤตการณ์ Kuwait) โดยการตั้งสำรองสำหรับค่าใช้จ่ายเพื่อสิ่งแวดล้อมหรือ โดยการตั้งสำรองเพื่อการด้อยมูลค่าของสินทรัพย์บางรายการขึ้น

ในทำนองเดียวกันบริษัทอาจรับวิธีปฏิบัติทางบัญชีที่จะช่วยลดกำไรลงมาใช้โดยมีแรงจูงใจมาจากความต้องการของผู้บริหารที่จะเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางบัญชีอย่างเดียวกันกับที่ใช้ในการขึ้นเสถียรภาพเงินได้ กล่าวคือแม้ว่าจะมีวิธีปฏิบัติทางบัญชีที่เป็นทางเลือกมากกว่าหนึ่งแนวทางหลายบริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกาจะเกิดความเคอะเขินน้อยลงกับการเสถียรภาพเงินได้ในจำนวนที่น้อยมากหรือไม่เสถียรภาพเลยหากกำไรที่ปรากฏในงบการเงินออกมาต่ำและสอดคล้องกับภาวะภาษีเงินได้ที่ต้องเสีย กล่าวคือยิ่งบริษัทแสดงกำไรสูงเพียงใดก็ต้องเสถียรภาพเงินได้เพิ่มมากขึ้นเท่านั้น และสภาพแรงงานก็จะเพิ่มแรงกดดันให้กับบริษัทที่จะต้องเพิ่มค่าแรงตามมา

สำหรับบางบริษัทซึ่งการกำหนดราคาหรืออัตรค่าบริการสามารถปรับเปลี่ยนได้ภายใต้ข้อกำหนดของรัฐ สถานการณ์เช่นนี้อาจส่งผลกระทบต่อการศึกษาที่ผู้บริหารจะตัดสินใจรับวิธีปฏิบัติทางบัญชีใดมาใช้ ตัวอย่างเช่นบริษัทที่ประกอบธุรกิจทางด้านสาธารณสุขซึ่งกฎเกณฑ์ทางบัญชีที่

นำมาใช้จะเป็นตัวกำหนดทิศทางของรายได้มักมีแรงจูงใจที่หว่านล้อมทางการเพื่อให้ออกกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะเอื้ออำนวยผลประโยชน์สูงสุดให้กับพวกเขาในการกำหนดทิศทางของรายได้ค่าบริการ นั่นคือในสถานการณ์ที่กำไรถูกนำมาใช้ในการกำหนดราคาหรืออัตราค่าบริการ ผู้บริหารย่อมมีแรงจูงใจที่จะรับนโยบายบัญชีที่จะช่วยให้การกำหนดอัตราค่าบริการเป็นผลดีต่อบริษัทมาใช้

อย่างไรก็ตาม ได้มีผู้นำมาเอา Political Cost Hypothesis ไปทำการทดสอบดังที่ปรากฏในงานวรรณกรรมวิจัยทางบัญชีโดยตั้ง Size Hypothesis ขึ้นและได้ข้อสรุปว่าบริษัทที่มีขนาดใหญ่ย่อมต้องแบกรับต้นทุนทางการเมือง (Political Costs) เช่น ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้และความกดดันต่าง ๆ มากกว่าทางบริษัทที่มีขนาดเล็ก นั่นคือยิ่งบริษัทมีขนาดใหญ่มากขึ้นเท่าไร ก็ย่อมมีแนวโน้มที่จะรับวิธีปฏิบัติทางบัญชีที่จะช่วยให้แสดงกำไรในทางที่ลดลงมาใช้ซึ่งจะช่วยลดแรงกดดันต่าง ๆ ลงได้ ตัวอย่างเช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกาบริษัทผู้ผลิตน้ำมันขนาดใหญ่มักใช้วิธี Successful Efforts ซึ่งช่วยให้บริษัทลดกำไรลงอย่างมหาศาล ในขณะที่บริษัทขนาดเล็กลงมาเลือกใช้วิธี Full Cost เป็นต้น

การตกแต่งกำไร (Earnings Management)

การตกแต่งกำไร (Earnings Management) มีจุดเริ่มต้นมาจากการปรับแต่งความผันผวนของตัวเลขผลประกอบการของบริษัท (Income Smoothing) เพื่อให้ไปสู่ระดับของตัวเลขผลประกอบการที่ฝ่ายบริหารพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นระดับที่ปกติสำหรับบริษัทในขณะนั้น ภายใต้หลักการและแนวทางปฏิบัติทางบัญชีที่สมเหตุสมผล และภายใต้หลักการจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยสมมติฐานการปรับแต่งความผันผวนของตัวเลขผลประกอบการ (Income Smoothing Hypothesis) ประกอบขึ้นด้วยสมมติฐานต่าง ๆ ดังนี้

1. ผู้บริหารของบริษัทย่อมเลือกวิธีปฏิบัติทางบัญชีที่จะช่วยสร้างอรรถประโยชน์หรือความมั่งคั่งให้กับตนเองสูงสุด
2. อรรถประโยชน์ของผู้บริหารของบริษัทจะเพิ่มขึ้นตามความมีเสถียรภาพในหน้าที่การงาน ระดับและอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ของฝ่ายบริหารและระดับและอัตราการเจริญเติบโตของขนาดของบริษัท
3. การที่ผู้บริหารจะบรรลุเป้าหมายตามสมมติฐานที่ 2 ได้นั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้ถือหุ้นที่มีต่อผลการดำเนินงานของบริษัท ดังนั้นถ้าผู้ถือหุ้นมีความมั่งคั่ง เสถียรภาพของผู้บริหารก็มีมากขึ้นตามไปด้วย
4. ผู้ถือหุ้นมีความพึงพอใจต่อบริษัทเพิ่มขึ้นตามอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยในกำไรของบริษัท และความมีเสถียรภาพของกำไรในบริษัท

การตกแต่งกำไร (Earnings Management) มีผู้ให้นิยามไว้ดังนี้

Schroeder (1995) กล่าวว่า การตกแต่งกำไร (Earnings Management) คือ ความพยายามอย่างแรงกล้าของผู้บริหารในอันที่จะเพิ่มกำไรในระยะสั้น (Short-Term Reported Income) โดยเชื่อกันว่าการตกแต่งกำไร (Earnings Management) เป็นผลมาจากความเชื่อของผู้บริหารที่ว่ากำไรมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักลงทุน การตกแต่งกำไร (Earnings Management) ในความหมายของ Schroeder จึงรวมถึงการที่ผู้บริหารชะลอการตัดสินใจเกี่ยวกับการผลิตและ/หรือการตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนออกไปเพื่อยืดหยุ่นกำไร การที่ผู้บริหารรับนโยบายบัญชีมาใช้เพื่อให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ของบริษัทที่ใช้อยู่ และการที่ผู้บริหารรับมาตรฐานการบัญชีใหม่มาใช้ก่อนวันเริ่มมีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการ (Early Adoption of New Accounting Standards)

การตกแต่งกำไร (Earnings Management) อาจมีตั้งแต่การจัดจำแนกรายการเป็นข่าวดีหรือข่าวร้าย (Classification of Good News or Bad News) ไว้ในงบการเงินในตำแหน่งที่ต่างกัน การปรับแต่งความผันผวนของตัวเลขผลประกอบการ (Income Smoothing) การสร้างพฤติกรรมล้างบาง (Big Bath Behavior) ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี ซึ่งรวมถึงการที่บริษัทรับเอามาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ ๆ มาใช้ก่อนหน้าที่จะมีการประกาศใช้อย่างเป็นทางการ (Early Adoption of New Accounting Standards) ในกรณีส่วนใหญ่พบว่า การตกแต่งกำไร มักมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มตัวเลขผลประกอบการเป็นสำคัญ ยกเว้นในกรณีของการสร้างพฤติกรรมล้างบาง อาจจะไม่ได้นำมาเพื่อเพิ่มตัวเลขผลประกอบการแต่อย่างใด

การตกแต่งกำไร (Earnings Management) เป็นผลมาจากความเชื่อของผู้บริหารที่ว่าตัวเลขผลประกอบการที่รายงานจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักลงทุน อย่างไรก็ตามความพยายามของผู้บริหารในการการตกแต่งกำไรอาจไม่เป็นผลเสมอไป ทั้งนี้จากงานวิจัยความมีประสิทธิภาพของตลาดทุน (Efficient Market Research) ในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า การตกแต่งกำไรไม่อาจบิดเบือนหรือทำให้การตัดสินใจของตลาดเปลี่ยนไปได้

Ayres (1994) กล่าวว่า การตกแต่งกำไร (Earnings Management) หมายถึงการจัดโครงสร้างการรายงานกำไรหรือการจัดการโครงสร้างการตัดสินใจเกี่ยวกับการผลิตหรือการตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนเสียใหม่ด้วยความจงใจที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อกำไรตามที่ผู้บริหารต้องการ Ayres มองว่า การตกแต่งกำไร (Earnings Management) ไม่เพียงแต่จะรวมถึงพฤติกรรมปรับแต่งความผันผวนของตัวเลขผลประกอบการของบริษัท (Income Smoothing) เท่านั้น แต่ยังคงครอบคลุมถึงความพยายามใด ๆ ของผู้บริหารที่จะปรับเปลี่ยนกำไรเสียใหม่ ซึ่งการปรับเปลี่ยนดังกล่าวไม่น่าเกิดขึ้นหากผู้บริหารไม่วิตกกังวลจนเกินไปกับสิ่งที่บ่งชี้จากการรายงานทางการเงิน (Financial Reporting Implications) ที่จะตามมาจากการตัดสินใจในเรื่องนั้น ๆ ตัวอย่างเช่น เมื่อได้

ทำการทบทวนตัวเลขประมาณการรายได้แล้ว หากผู้บริหารตัดสินใจที่จะไม่รณรงค์การ โฆษณาและ เชื่อว่าการรณรงค์นั้นจะก่อให้เกิดความคุ้มค่าในแง่ต้นทุน แต่กลับตัดสินใจที่จะไม่ทำการรณรงค์ เพราะเกรงว่าจะทำให้กำไรลดลง การตัดสินใจเช่นนี้ถือเป็นตัวอย่างหนึ่งของการตกแต่งกำไร (Earnings Management)

Ayres (1994) สรุปรูปแบบของการตกแต่งกำไร (Earnings Management) ดังนี้

1. Accrual Management หมายถึง การปรับเปลี่ยนประมาณการทางบัญชี เช่น อายุการใช้งานของสินทรัพย์ จำนวนที่คาดว่าจะเก็บเงินได้จากลูกหนี้ และจำนวนเงินที่ตั้งเป็นรายการค้างรับ/ ค้างจ่าย/ จ่ายล่วงหน้า/ รับล่วงหน้า ณ วันสิ้นงวดบัญชี ในอันที่พยายามที่จะปรับเปลี่ยนกำไร ให้ไปสู่ทิศทางของเป้าหมายกำไรที่ผู้บริหารต้องการ

Ayres ได้ให้ความเห็นว่าแม้ว่าจะเป็นการยากต่อผู้ใช้งบการเงินภายนอกที่จะจับกลลวงของการกระทำ Accrual Management จากงบการเงินได้โดยตรง การวิเคราะห์รูปแบบหรือทิศทางของรายการค้างรับ/ ค้างจ่าย/ จ่ายล่วงหน้า/ รับล่วงหน้าต่าง ๆ อาจช่วยให้ผู้วิเคราะห์ห้มองเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในกระแสการเงินสดของบริษัทที่กำลังเคลื่อนไหวไปคนละทิศทางกับรายการเหล่านี้ได้ อย่างไรก็ตามไม่จำเป็นว่าผู้ลงทุนจะต้องมองว่ายอดขายที่เพิ่มขึ้นจากการที่บริษัทมีการผ่อนปรนเงื่อนไขการเก็บเงินจากลูกหนี้เป็นข่าวดีเสมอไป การที่บริษัทยอมผ่อนปรนเงื่อนไขการเก็บเงินเช่นนี้อาจทำให้ผู้ลงทุนมองว่าบริษัทอาจกำลังเริ่มตกอยู่ในสภาพใกล้ล้มละลายเนื่องจากเกิดบริษัทที่ล้มละลายส่วนใหญ่ก็มีมูลเหตุผลมาจากการผ่อนปรนเงื่อนไขการชำระเงินให้กับลูกหนี้มาก่อนหน้า

2. Adoption of Mandatory Accounting Policies หมายถึง การที่ผู้บริหารทำการตัดสินใจเกี่ยวกับงวดบัญชีที่จะเริ่มนำมามาตรฐานการบัญชีที่ประกาศใช้มาใช้อย่างเป็นทางการ การตัดสินใจดังกล่าวเป็นผลพวงมาจากมาตรฐานการบัญชีใหม่ ๆ ที่มีการออกมาในระยะหลัง ๆ มีเป็นจำนวนมาก ประกอบกับการที่มาตรฐานการบัญชีเหล่านั้นมีการผ่อนปรนวันเริ่มต้นในการนำมามาตรฐานการบัญชีมาใช้อย่างเป็นทางการ (Transition Period) จึงเปิดโอกาสให้ผู้บริหารในการตัดสินใจว่าจะรับมาตรฐานการบัญชีนี้นมาใช้ในงวดบัญชีใดจึงจะเกิดผลดีต่อภาพลักษณ์ทางการเงินของบริษัทมากที่สุด

3. Voluntary Accounting Changes หมายถึง การเปลี่ยนแปลงจากการใช้หลักการบัญชีหนึ่งไปสู่หลักการบัญชีหนึ่ง ซึ่งเป็นหลักการบัญชีที่ยอมรับการทั่วไป ผู้บริหารเชื่อว่าจะช่วยสร้างภาพลักษณ์ของผลการดำเนินงานได้ดีกว่า Ayres (1994) ได้ตั้งข้อสังเกตว่าแม้ว่าบริษัทไม่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงหลักการบัญชีที่ใช้อยู่ได้บ่อยครั้งตามอำเภอใจ แต่ก็มีความเป็นไปได้ที่บริษัทจะ

เปลี่ยนแปลงหลักการบัญชีหลายๆหลักพร้อมๆกันในงวดบัญชีเดียวกันหรือค่อยๆ ทอย
เปลี่ยนแปลงหลักการบัญชีแต่ละหลักไปในแต่ละงวดบัญชี

Schipper (1998) กล่าวว่า การตกแต่งกำไร (Earnings Management) หมายถึง การที่
ผู้บริหารเข้าแทรกแซงกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินที่จะเสนอต่อผู้ใช้งบการเงินภายนอก
โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างผลประโยชน์ส่วนตัว

White et al. (1997) จัดระดับของการตกแต่งกำไร (Earnings Management) ดังนี้

1. Classification of Good News or Bad News หมายถึง ผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะรายงาน
ข่าวดี (กำไร) โดยรวมไว้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง (Above the Line) และ
รายงานข่าวร้าย (ขาดทุน) โดยรวมไว้เป็นส่วนหนึ่งของการพิเศษหรือรายการดำเนินงานที่ได้มี
การยกเลิกไป (Below the Line)

2. Income Smoothing ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่าบริษัทมีแนวโน้มที่จะปรับลดผลกำไรลง
ในปีทอง (Good Years) โดยการชะลอกำไรหรือรายได้บางส่วนไปในงวดหน้าหรือรับรู้ค่าใช้จ่าย
หรือขาดทุนในงวดนั้นทันที ในทางตรงกันข้ามในปีที่ตกต่ำ (Bad Years) บริษัทมีแนวโน้มที่จะเพิ่ม
ผลกำไร โดยกรรับรู้กำไรหรือรายได้ทันทีในงวดนั้น หรือมิฉะนั้นก็จะชะลอผลขาดทุนหรือ
ค่าใช้จ่ายบางส่วนออกไปในงวดหน้า

3. Big Bath Behavior หมายถึง ผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะรับรู้ค่าใช้จ่ายหรือผลขาดทุน
อื่นๆนอกเหนือไปจากที่ควรจะได้รับรู้ (Additional Losses) ในปีที่ผลการดำเนินงานตกต่ำ บริษัทมีการ
เปลี่ยนแปลงในทีมผู้บริหาร (ทีมผู้บริหารใหม่จะทำการตัดจำหน่ายค่าใช้จ่ายหรือการตัดบัญชีของ
โครงการเก่าๆหรือสินทรัพย์เก่าๆออกจากบัญชีเมื่อมีการเข้ารับตำแหน่ง) บริษัทมีกำไรมหาศาลจาก
รายการที่เกิดขึ้น ไม่บ่อยครั้ง การล้างบางจึงทำขึ้นด้วยความหวังว่าการรับรู้ค่าใช้จ่ายหรือผล
ขาดทุนก้อนใหญ่ที่มีอยู่ครั้งเดียวให้จบสิ้นเท่ากับเป็นการล้างไฟไปในครั้งเดียวและไปโดยตลอด
สมมติฐานของ Big Bath Hypothesis ก็คือการล้างบางจะช่วยให้ผลกำไรที่จะรายงานในงวดต่อ ๆ
ไปปรับตัวสูงขึ้น

4. Accounting Changes เป็นการตกแต่งตัวเลขเมื่อไรที่กำไรออกมาต่ำกว่าที่คาดการณ์ไว้
ในเบื้องต้น ผู้บริหารมักจะทำการเปลี่ยนแปลงทางบัญชีเพื่อเพิ่มกำไร แต่สำหรับบริษัทในประเทศ
สหรัฐอเมริกาแล้วไม่ว่าการเปลี่ยนแปลงทางบัญชานั้นจะเกิดจากความสมัครใจของบริษัทเอง
(Voluntary) หรือจากการที่หน่วยงานที่มีอำนาจในการออกกฎเกณฑ์ทางบัญชีกำหนดให้บริษัทต้อง
ปฏิบัติตาม (Mandatory) ถือว่าไม่มีผลกระทบใดๆต่อกระแสเงินสดของบริษัทแต่จะถือว่าเป็น
รูปแบบหนึ่งของการตกแต่งกำไร (Earnings Management)

การเปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชี

The Sarbanes-Oxley Act of 2002 เป็นกฎหมายปฏิรูปการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยการกำหนดคณะกรรมการเพื่อกำกับดูแลบริษัทมหาชนพิจารณาบทบทหนักเกณฑ์ในเรื่องความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี เพิ่มมาตรฐานเกี่ยวกับการกำกับดูแลบริษัทที่ดีในองค์กร รวมทั้งเพิ่มบทลงโทษทางอาญาสำหรับการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์

ความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี กฎหมาย The Sarbanes-Oxley Act of 2002 ห้ามมิให้สำนักงานสอบบัญชีให้บริการอื่นพร้อมกับการสอบบัญชีแก่ลูกค้า เช่นการวางระบบข้อมูลทางการเงิน การให้คำปรึกษาบริการเฉพาะทาง หรือการว่าจ้างการตรวจสอบภายใน แต่การบริการด้านภาษีอากรสามารถกระทำได้อีกเมื่อได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนแล้ว และจะต้องเปิดเผยไว้ในรายงานเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ด้วย นอกจากนี้ ผู้สอบบัญชีต้องมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนในทุก ๆ 5 ปี โดยให้มีผลนับตั้งแต่วันเริ่มจดทะเบียน

สำหรับในประเทศไทยคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ได้ออกประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่ กจ. 39/ 2548 เรื่อง หลักเกณฑ์เงื่อนไข และวิธีการรายงานการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 20) กำหนดให้บริษัทที่ออกหลักทรัพย์ซึ่งเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จัดให้มีการหมุนเวียนผู้สอบบัญชี (Auditor Rotation) หากผู้สอบบัญชีรายเดิมปฏิบัติหน้าที่สอบทานหรือตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินของบริษัทมาแล้วห้ารอบปีบัญชีติดต่อกัน เว้นแต่บริษัทจดทะเบียนที่เป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ และมีสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชี ในรอบปีบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2549

การหมุนเวียนผู้สอบบัญชีให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. บริษัทสามารถแต่งตั้งผู้สอบบัญชีรายใหม่ที่สังกัดสำนักงานสอบบัญชีเดียวกับผู้สอบบัญชีรายเดิมก็ได้
2. บริษัทจะแต่งตั้งผู้สอบบัญชีรายที่พ้นจากการปฏิบัติหน้าที่เนื่องจากการหมุนเวียนผู้สอบบัญชีเป็นผู้สอบบัญชีของบริษัทได้เมื่อพ้นระยะเวลาอย่างน้อยสองรอบปีบัญชีนับแต่วันที่ผู้สอบบัญชีรายดังกล่าวพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่

ในสองรอบปีบัญชีนับแต่ปีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2549 หากบริษัทจดทะเบียนมีเหตุจำเป็นและสมควรทำให้ไม่สามารถจัดให้มีการหมุนเวียนผู้สอบบัญชีตามวรรคหนึ่ง

ได้ ให้บริษัทจดทะเบียนดังกล่าวยื่นขอผ่อนผันตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่สำนักงาน
ประกาศกำหนด

สมมติฐานประสิทธิภาพของตลาดทุน (Efficient Market Hypothesis)

Fama (1970) กล่าวถึงข้อสมมติฐานเกี่ยวกับประสิทธิภาพของตลาดทุนในการตอบสนอง
ต่อข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ประกอบด้วย

1. สมมติฐานของตลาดที่มีประสิทธิภาพในระดับต่ำ (Weak form Efficient Market Hypothesis) กล่าวว่า ราคาหลักทรัพย์ในปัจจุบันจะสะท้อนข้อมูลตลาด (Market Information) ของ
หลักทรัพย์ทั้งหมดในอดีต ซึ่งได้แก่ ราคาหลักทรัพย์ในอดีต อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์
ปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในตลาดหลักทรัพย์ทั้งหมด

ดังนั้น ถ้าเชื่อว่าราคาตลาดในปัจจุบันได้สะท้อนถึงผลตอบแทนในอดีตทั้งหมดของ
หลักทรัพย์ และข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับตลาดหลักทรัพย์แล้ว สมมติฐานของตลาดที่มีประสิทธิภาพ
ในระดับต่ำ ย่อมจะบอกให้เราทราบว่า อัตราผลตอบแทนในอดีตรวมทั้งข้อมูลในตลาดในอดีต
ไม่ควรจะมีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนในอนาคต (เนื่องจากอัตราผลตอบแทนในอดีต
และอัตราผลตอบแทนในอนาคตควรเป็นอิสระต่อกัน ตามสมมติฐานของตลาดที่มีประสิทธิภาพ
ด้วยเหตุนี้ ผู้ลงทุนจะได้กำไรน้อยมาก ถ้าตัดสินใจซื้อหรือขายหลักทรัพย์โดยอาศัยข้อมูลอัตรา
ผลตอบแทนในอดีต หรือข้อมูลตลาดอื่นในอดีต ไม่ว่าผู้ลงทุนจะใช้กฎเกณฑ์หรือเทคนิคใด ๆ
ในการตัดสินใจลงทุน

2. สมมติฐานของตลาดที่มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง (Semi-Strong form Efficient Market Hypothesis) กล่าวว่าราคาหลักทรัพย์ในปัจจุบันจะปรับตัวทันทีต่อข้อมูลสาธารณะทั้งหมด
(Public Information) หรืออาจกล่าวได้ว่า ราคาหลักทรัพย์ในปัจจุบันจะสะท้อนข้อมูลสาธารณะ
ทั้งหมดอย่างเต็มที่ ข้อมูลสาธารณะจะประกอบด้วยข้อมูลสองส่วน คือ ข้อมูลตลาด และข้อมูลที่ไม่ใช่ข้อมูลตลาด

ข้อมูลตลาด (Market Information) เช่น ราคาหลักทรัพย์ในอดีต อัตราผลตอบแทนของ
หลักทรัพย์ ปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในตลาดหลักทรัพย์ทั้งหมด
เช่น การซื้อขายหน่วยย่อย (Odd Lot) และการซื้อขายรายใหญ่ (Block Trade) เป็นต้น

ข้อมูลที่ไม่ใช่ข้อมูลตลาด (Nonmarket Information) เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการประกาศ
ตัวเลขรายได้ของธุรกิจ และ ข้อมูลเกี่ยวกับการประกาศจ่ายเงินปันผล อัตราส่วนราคาตลาดต่อ
กำไรสุทธิ อัตราเงินปันผลตอบแทน อัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าตามบัญชี การแตกหุ้น ข่าว
เกี่ยวกับเศรษฐกิจ และข่าวเกี่ยวกับการเมือง เป็นต้น

ดังนั้น ภายใต้สมมติฐานของตลาดที่มีประสิทธิภาพในระดับปานกลางนี้ ผู้ลงทุนที่ตัดสินใจโดยอาศัยข่าวสารข้อมูลใหม่ที่สำคัญใด ๆ ก็ตาม หลังจากที่ข้อมูลนั้นได้ประกาศให้สาธารณะชนรับรู้แล้ว ก็ไม่ควรจะได้รับผลตอบแทนเกินกว่าอัตราผลตอบแทนรับรู้ความเสี่ยงโดยเฉลี่ย

3. สมมติฐานของตลาดที่มีประสิทธิภาพในระดับสูง (Strong form Efficient Market Hypothesis) กล่าวว่าราคาหลักทรัพย์ในปัจจุบันจะสะท้อนข้อมูลทั้งหมดทั้งที่เป็นข้อมูลสาธารณะ (Public Information) และข้อมูลส่วนบุคคล (Private Information)

สมมติฐานความมีประสิทธิภาพในระดับสูงนี้ นอกจากจะครอบคลุมทั้งสมมติฐานความมีประสิทธิภาพในระดับต่ำ และความมีประสิทธิภาพในระดับปานกลางของตลาดไว้แล้ว สมมติฐานความมีประสิทธิภาพในระดับสูงยังขยายขอบเขตสมมติฐาน โดยอธิบายลักษณะของตลาดที่มีประสิทธิภาพกว่า ในตลาดที่มีประสิทธิภาพ ผู้ลงทุนได้รับข้อมูลข่าวสารทั้งหมด โดยไม่มีต้นทุน และผู้ลงทุนจะได้รับข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นพร้อม ๆ กันทุกคนภายในเวลาเดียวกัน

จากการยอมรับสมมติฐานของตลาดที่มีประสิทธิภาพในระดับสูงตามที่ได้กล่าวมาแล้ว จะหมายความว่า ไม่มีผู้ลงทุนกลุ่มใดมีความสามารถในการผูกขาดความเป็นเจ้าของข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับราคาหลักทรัพย์ได้ ดังนั้น จึงไม่มีผู้ลงทุนกลุ่มใดได้รับผลตอบแทนเหนืออัตราผลตอบแทนรับรู้ความเสี่ยงโดยเฉลี่ยได้ตลอดเวลา

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การศึกษาประสิทธิภาพตลาดทุนจะพิจารณาว่าราคาหลักทรัพย์หรืออัตราผลตอบแทนที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อตอบสนองต่อข้อมูลที่เข้ามาในตลาดทุนว่า มีความผิดปกติใด ๆ หรือไม่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ตลาดสามารถรับรู้ข่าวสารข้อมูลในตลาดทุนหรือไม่ อย่างไร และราคาหลักทรัพย์มีการปรับตัวกับข่าวสารได้รวดเร็วเพียงใด โดยเฉพาะสมมติฐานประสิทธิภาพตลาดทุนระดับปานกลาง ซึ่งให้ความสำคัญกับข่าวสารข้อมูลทางบัญชีในงบการเงิน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในอดีต ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังนั้น ได้มีการศึกษาไว้หลาย ๆ ด้าน ซึ่งผู้วิจัยจึงขอนำผลงานวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาเพื่อสนับสนุนการศึกษาในครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

DeAngelo (1981) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชี กับคุณภาพในการตรวจสอบบัญชี พบว่าคุณภาพของงานตรวจสอบบัญชีสามารถพิจารณาจากการที่ผู้ตรวจสอบบัญชีสามารถตรวจพบข้อผิดพลาดในงบการเงิน และการที่ผู้สอบบัญชีจะรายงานว่ามี การตรวจพบข้อผิดพลาดดังกล่าว ซึ่งการที่ผู้ตรวจสอบบัญชีสามารถตรวจพบข้อผิดพลาดในงบ

การเงินจะขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถของผู้สอบบัญชี แผนการตรวจสอบ หรือขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบ เป็นต้น และการที่ผู้สอบบัญชีจะรายงานการตรวจพบข้อผิดพลาดขึ้นอยู่กับความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี

General Accounting Office (2002) รายงานเกี่ยวกับการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังมีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 92 บริษัทในปี ค.ศ. 1997 เป็น 225 บริษัทในปี ค.ศ. 2001 เหตุผลหลักของการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง คือ เพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการเรื่องการรับรู้รายได้คิดเป็นร้อยละ 38 จาก 919 บริษัทที่ประกาศปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1997 ถึง ปี ค.ศ. 2002 โดยที่ร้อยละ 49 ปรับปรุงงบการเงินจากการพบข้อผิดพลาดของบริษัทเอง ร้อยละ 16 ปรับปรุงงบการเงินตามคำสั่งของคณะกรรมการ ก.ล.ด. สหรัฐอเมริกา หรือผู้สอบบัญชี และร้อยละ 35 ไม่สามารถระบุได้เนื่องจากการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่ไม่ชัดเจน

Richardson, Tuna and Wu (2002) ศึกษาประโยชน์ของข้อมูลทางบัญชีที่ใช้ในการพยากรณ์การตกแต่งกำไร โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างของบริษัทที่ทำการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังระหว่างปี ค.ศ. 1971 – 2000 จำนวน 225 บริษัท 440 ปีบริษัท เปรียบเทียบกับบริษัทที่ไม่ได้ทำการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง พบว่าบริษัทที่ทำการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังมีอัตราส่วน Earning per Price , Book to Market ต่ำกว่าบริษัทที่ไม่ได้ทำการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง บริษัทที่รายงานว่ามี การปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังจะมีรายการคงค้างในปีที่เกิดข้อผิดพลาดจำนวนสูงกว่าบริษัทที่ไม่ได้ทำการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง โดยบริษัทที่ทำการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังจะมีรายการคงค้างเฉลี่ยร้อยละ 8.7 ของสินทรัพย์รวม เมื่อเทียบกับร้อยละ 3.9 สำหรับบริษัทที่ไม่ได้ปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง นอกจากนี้บริษัทที่มีรายการคงค้างมากที่สุด ราคาหลักทรัพย์ลดลงมากที่สุด เมื่อบริษัทประกาศปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง และทำการทดสอบว่าบริษัทที่มีความต้องการจัดหาเงินทุนมีแรงจูงใจในการเลือกนโยบายการบัญชีที่นำไปสู่การปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง โดยใช้อัตราส่วน โครงสร้างทางการเงิน (Financial Leverage Ratios) เป็นตัวชี้วัดถึงความต้องการจัดหาแหล่งเงินทุนจากภายนอก พบว่าแรงจูงใจหลักของการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังเพื่อต้องการตกแต่งกำไรให้เป็นที่น่าสนใจ ซึ่งสาเหตุสำคัญของการตกแต่งกำไรคือต้องการดึงดูดใจนักลงทุนภายนอกด้วยต้นทุนที่ต่ำ

Lazer, Livnat and Tan (2004) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชีและการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 51,606 ปีบริษัท ระหว่างปี ค.ศ. 1988 – 2002 แบ่งเป็นบริษัทที่ทำการเปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชี จำนวน 3,393 ปีบริษัท และบริษัทที่ไม่ได้ทำการเปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชี จำนวน 48,213 ปีบริษัท พบว่าบริษัทที่ทำการเปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชีทำ

การปรับปรุงงบการเงินรายไตรมาสสูงกว่าบริษัทที่ไม่ได้เปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ Palmrose, Richardson and Scholz (2004) ทำการศึกษาผลกระทบที่มีต่อราคาหลักทรัพย์ โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง 403 บริษัทที่ทำการประกาศปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังระหว่างปี ค.ศ. 1995 ถึง ปี ค.ศ. 1999 พบหลักฐานการเกิดผลตอบแทนของหลักทรัพย์ไม่ปกติสะสม (Cumulative Abnormal Returns) ทางด้านลบประมาณร้อยละ 9 ภายใน 2 ถึง 3 วันจากการประกาศปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง และพบว่าผลตอบแทนของหลักทรัพย์ไม่ปกติสะสม (Cumulative Abnormal Returns) ที่เกิดขึ้นมีความสัมพันธ์การประกาศปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง

Varda (Lewinstein) Yaari (2005) ศึกษาเกี่ยวกับการตกแต่งกำไรของบริษัทพบว่าโดยปกติบริษัทจะตกแต่งกำไรให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด เช่นการตกแต่งกำไรให้เป็นไปตามข้อตกลงในสัญญา ก่อนนี้ เงินกู้และการตกแต่งกำไรให้เป็นไปตามที่ตลาดทุนคาดหวัง ในกรณีที่บริษัทไม่ได้กำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับผลกำไร บริษัทจะพยายามตกแต่งกำไรให้มีความสม่ำเสมอ (Smoothing) แต่เมื่อบริษัทไม่สามารถตกแต่งกำไรให้เป็นไปตามเป้าหมาย คือบริษัทมีผลกำไรที่ดำเนินไป บริษัทจะทำการตกแต่งกำไร โดยการสร้างพฤติกรรมล้างบาง (Big Bath Behavior) โดยใช้การปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดในอดีตเป็นเครื่องมือในการตกแต่งกำไร เนื่องจากบริษัทสามารถรายงานผลการดำเนินงานเดียวกันได้ถึงสองครั้ง คือรายงานผลการดำเนินงานในอดีตสูงเกินไปและต่อมาจึงทำการปรับปรุงงบการเงินในอดีตโดยนำผลการดำเนินงานที่เคยแสดงไว้ในอดีตเปลี่ยนเป็นผลการดำเนินงานในงวดปัจจุบัน

วรศักดิ์ ทุมมานนท์ (2548) ได้ทำการศึกษาการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังตามคำสั่งของสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ด. หรือจัดให้มีผู้สอบบัญชีตรวจสอบเป็นกรณีพิเศษระหว่างปี พ.ศ. 2546 ถึง พ.ศ. 2548 พบว่ามีงบการเงินจำนวนทั้งสิ้น 26 บริษัทจะต้องทำการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังตามคำสั่งของสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ด. โดยประเด็นที่สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ด. สั่งการให้บริษัทจดทะเบียนปรับปรุงงบการเงินหรือจัดให้มีผู้สอบบัญชีตรวจสอบเป็นกรณีพิเศษเป็นเรื่องของการตั้งค่าเผื่อหรือประมาณการหนี้สินไม่เพียงพอ และพฤติกรรมนี้อาจมากกว่าเรื่องอื่น ๆ สำหรับการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง นอกจากนี้พบว่า

1. บริษัทที่อยู่ในกลุ่มฟื้นฟูบริษัทจะถูกจัดให้มีการตรวจสอบเป็นกรณีพิเศษสูงสุด
2. ประเด็นที่สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ด. สั่งการแก้ไขงบการเงินส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการตั้งค่าเผื่อหรือประมาณการหนี้สินไม่เพียงพอ มีสัดส่วนสูงที่สุด
3. บริษัทที่ถูกสั่งการแก้ไขงบการเงินหรือจัดให้มีผู้สอบบัญชีตรวจสอบเป็นกรณีพิเศษส่วนใหญ่ถูกตรวจสอบโดยสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่ (Non-Big 4 Audit Firms) ซึ่งมี

สัดส่วนสูงถึงร้อยละ 76.89 ส่วนที่เหลือถูกตรวจสอบโดยสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่ (Big 4 Audit) ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 23.1

4. การสั่งการแก้ไขงบการเงินหรือจัดให้มีผู้สอบบัญชีเป็นกรณีพิเศษมีจำนวนลดลงจาก 12 บริษัทในปี 2546 ลงเหลือเพียง 8 บริษัทในปี 2547 และเพิ่มขึ้นเป็น 9 บริษัทในปี 2548 ตามลำดับ

5. การสั่งการให้แก้ไขงบการเงินหรือจัดให้มีผู้สอบบัญชีตรวจสอบเป็นกรณีพิเศษมีผลทำให้บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมปกติถูกเพิกถอนจากการเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือถูกย้ายไปอยู่ภายใต้หมวดบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างแก้ไขการดำเนินงานจำนวน 6 บริษัท ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 33.33 ของบริษัทที่ถูกสั่งการแก้ไขงบการเงินหรือจัดให้มีผู้สอบบัญชีตรวจสอบเป็นกรณีพิเศษ

6. การสั่งการให้แก้ไขงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในหมวดฟื้นฟูบริษัท (Rehabco) หรือจัดให้มีผู้สอบบัญชีตรวจสอบเป็นกรณีพิเศษมีจำนวนลดลงจาก 4 รายในปี 2546 ลงเหลือเพียง 2 รายในปี 2547 และเพิ่มขึ้นเป็น 3 รายในปี 2548

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยในอดีตเกี่ยวกับการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาค้นคว้าวิจัยของต่างประเทศนั้น ซึ่งให้เห็นว่าปัจจัยด้านการตกแต่งกำไร การเปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชี การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับสูง และโครงสร้างทางการเงินของบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง แต่เนื่องจากความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ตลอดจนผลประโยชน์ทางด้านภาษี ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาดังปัจจัยที่นำไปสู่การปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง และผลกระทบที่มีต่อราคาหลักทรัพย์เมื่อบริษัทประกาศปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อให้สามารถหาข้อสรุปมาใช้เป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อนักลงทุน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้